

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

19 березня 2025 р

м. Київ

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцент;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2025. – 298 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) відображено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: вплив довкілля на здоров'я людини, профілактику й лікування захворювань, епідеміологічні виклики, безпеку харчових продуктів, умови праці та медичного забезпечення у воєнних умовах. Основний акцент – міждисциплінарні зв'язки екології й профілактичної медицини, що має на меті: гармонізувати науково-дослідну діяльність у межах «Єдиного здоров'я» з політиками ЄС, готувати фахівців і сприяти післявоєнному відновленню України.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

селезінки з'являлися поліморфноядерні лейкоцити, які формували дрібні скупчення з 2-4 клітин, що свідчить про розвиток запальної реакції. В синусах червоної пульпи реєструвалося збільшення ділянок гемосидерозу, що свідчить про посилений гемоліз еритроцитів. Патоморфологічні зміни у нирках характеризувалися збільшенням обсягу капілярного клубочка, проліферацією ендотеліальних і мезангіальних клітин. У головному мозку близько 30 % нейронів гіпокампа були незворотньо змінені.

Висновки. Токсичний вплив завислих УДЧ зварювального аерозолю на організм щурів проявлявся у порушенні процесу кровотворення та змінами клітинного складу периферичної крові. Патоморфологічні зміни у внутрішніх органах характеризувалися дистрофічними, дисциркуляторними, запальними та склеротичними процесами, які визначалися через 12 тижнів від початку експерименту.

ПРОТИДІЯ ТРАНСКОРДОННИМ НЕІНФЕКЦІЙНИМ ЗАГРОЗАМ ВІД ПРОМИСЛОВО ВИРОБЛЕНИХ ТРАНСІЗОМЕРІВ ЖИРНИХ КИСЛОТ

Шуляк С.В., Гринзовський А.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

На сьогодні, у світі споживання трансжирів (ТЖК), виготовлених промисловим шляхом, як повідомляє Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), є значним тягарем для громадського здоров'я, оскільки призводить до збільшення ризику неінфекційних захворювань, зокрема, ішемічної хвороби серця. Саме від викликаних споживанням трансжирів серцево-судинних захворювань щороку помирає більше 540 000 осіб. Хвороби системи кровообігу займають перше місце серед захворюваності та причин смертей в Україні. В країнах ЄС передчасна смерть від серцево-судинних захворювань (ССЗ) настає з ймовірністю у 7,8%. В Україні цей показник майже вдвічі вищий - 14,8%.

З огляду на вищевикладене усунення промислово вироблених трансжирів зі складу харчової продукції визначено однією з пріоритетних завдань

стратегічного плану ВООЗ - Тринадцятої загальної програми роботи (GPW-13), яка задала орієнтири для діяльності ВООЗ у 2019-2023 роках. У рамках проголошених Цілей сталого розвитку ООН, глобальне співтовариство зобов'язалося до 2030 р. скоротити передчасну смертність від неінфекційних захворювань на 30%.

Україна також стала на шлях елімінації ТЖК з харчових продуктів та станом на сьогодні вже зроблені вагомі кроки. Національне законодавство гармонізовано з відповідними міжнародними вимогами та згідно з Наказом МОЗ № 1613 від 16.07.2020 р. [4] вміст транс-жирів у харчових продуктах обмежується 2 г на 100 г загальної кількості усіх жирів, які може містити харчовий продукт. Однак, аналіз наявних нормативно правових актів, законодавчих ініціатив та проєктів нормативних актів, покликаних захистити здоров'я населення шляхом контролю та регулювання вмісту трансжирів у харчових продуктах виявив деякі прогалини в частині контролю імпортованої харчової продукції щодо вмісту ТЖК. Простіше кажучи, контроль вмісту ТЖК в харчових продуктах які імпортуються в Україну наразі відсутній. Це становить серйозну транскордонну загрозу, як неінфекційні ризики пов'язані з ССЗ. Саме тому запобігання та реагування на серйозні транскордонні загрози здоров'ю населення в межах України, такі як вплив трансжирів є пріоритетом напрямком оптимізації української системи громадського здоров'я.

Важливим елементом протидії серйозним транскордонним неінфекційним загрозам, що викликані, в тому числі, завезенням харчової продукції, яка містять в своєму складі невідповідний вміст промислово вироблених трансжирів, є розробка загальної рамки недопущення неякісної продукції, запровадження плану реагування і системи моніторингу, що включає аспекти готовності лабораторій громадського здоров'я та координації між відповідними органами (ЦГЗ, Держпродспоживслужба, МОЗ).

Висновок.

Рівень смертності від серцево-судинних захворювань в Україні залишається одним із найвищих у Європі тому будь-які ефективні заходи

запобігання і боротьби із ССЗ мають бути пріоритетом політики громадського здоров'я. Однією із стратегій запобігання виникненню неінфекційних захворювань, покращення здоров'я населення є запобігання та реагування на серйозні транскордонні загрози здоров'ю, зокрема, неінфекційні загрози, такі як вплив трансжирів.

Необхідним є вдосконалення нормативно-правової бази щодо законодавчої заборони використання промислово вироблених ТЖК в продуктах харчування і особливо в дитячому харчуванні. Доцільним є впровадження системи моніторингу профілів жирних кислот у харчових продуктах, з акцентом на моніторинг трансжирних кислот, що походять з частково гідрогенізованої олії.

В цьому контексті необхідним є розвиток лабораторної мережі та спроможностей лабораторій виконувати функцію моніторингу та контролю вмісту трансжирів у харчових продуктах з урахуванням вимог Глобального протоколу ВООЗ.

ПОЧУТТЯ ЧАСУ У ХІРУРГІВ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИМИ ЯКОСТЯМИ

Яворський Є.Є., Бобко Н.А.

ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН України»

Актуальність. Сприйняття часу відбиває деякі відомі базові та поточні якості людської психіки. Так, описане вікове прискорення відтворення часових інтервалів, яке більш виражене у віці 70-80 років, ніж у 20-30 років - для інтервалів 1-2 с (Fujii, 2023), 10 с (Carrasco, 2001). Очікування позитивних емоцій прискорює сприйняття часу (Gable, 2012), депресивний стан - сповільнює відтворення часових інтервалів (тривалістю до 10 с) (Kent, 2019). Втома після фізичного навантаження прискорює оцінювання часових інтервалів у порівнянні з втомою після розумового навантаження та з контрольною групою (достовірної різниці між піддослідними після розумового навантаження та контрольною групою не виявлено) (Goudini, 2024). Показана зворотна залежність